

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **M.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. B., advokátom so sídlom v N., proti žalovaným **1/ O.**, zastúpenej JUDr. E., advokátkou so sídlom v K., **2/ J.**, bývajúcemu v Domove S., so sídlom v Z., zastúpenému D., so sídlom v Z., **3/ T.**, bývajúcej v K., **4/ Ž.**, bývajúcej v K., **5/ Ľ.**, bývajúcej v K., **o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 8 C 89/2004, na dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. februára 2008 sp. zn. 10 Co 100/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Žiline z 29. februára 2008 sp. zn. 10 Co 100/2007 a rozsudok Okresného súdu Čadca z 8. januára 2007 č.k. 8 C 89/2004-78; vec vracia Okresnému súde Čadca na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Čadca rozsudkom z 8. januára 2007 č.k. 8 C 89/2004-78 určil, že nehnuteľnosť v katastrálnom území D., ktorá je zapísaná na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – trvalé trávnaté porasty vo výmere X. m² (ďalej len „nehnuteľnosť“) patrí v podiele 5/24 do dedičstva po poručiťovi O., ktorý zomrel 3. februára 1986, a v podiele 19/24 do dedičstva po poručiťke J., ktorá zomrela 17. februára 2004. Žalovanú 1/ zaviazal zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania. Žalovaným 2/ až 5/ neuložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania. V odôvodnení uviedol, že O. nadobudol spoluvlastnícky podiel 5/24 kúpou v roku 1959, v konaní o dedičstve po ňom ale tento podiel prejednaný nebol. Spoluvlastnícky podiel 19/24 nadobudla v zmysle rozhodnutia o dedičstve sp. zn. 3 D 37/86 J., avšak ani tento podiel nebol prejednaný v konaní o dedičstve. V katastri je ako vlastníčka vedená žalovaná 1/, ktorá ale nepreukázala nadobudnutie predmetných spoluvlastníckych podielov. Skutočnosť,

že nehnuteľnosť užívala na športové účely, nie je dôvodom, aby bola považovaná za spoluvlastníčku nehnuteľnosti. So zreteľom na to súd žalobe vyhovel.

Na odvolanie žalovanej 1/ Krajský súd v Žiline rozsudkom z 29. februára 2008 sp. zn. 10 Co 100/2007 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Vychádzal z toho, že ako dedičia po poručiťovi O. prichádzali do úvahy J. (manželka), J. (syn), M. (dcéra) a dedičia po zomrelom M. (synovi) – T., Ž., Ľ. a M.. Dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiťa (§ 460 Občianskeho zákonníka). Ak je viac dedičov (ako je to v tomto prípade), v čase od smrti poručiťa do rozhodnutia o dedičstve sú považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva a v sporoch s inými osobami, ktoré sa týkajú práv a povinností patriacich do dedičstva, majú postavenie nerozlučných spoločníkov (§ 91 ods. 2 O.s.p.). Rozhodnutie súdu o tom, či určitá vec patrí do dedičstva, sa preto musí vzťahovať na všetkých dedičov; všetci dedičia musia byť v takejto žalobe označení buď za žalobcov alebo za žalovaných. V žalobe podanej žalobkyňou ale nie sú uvedení všetci tí, ktorí prichádzajú do úvahy ako dedičia. Žalobkyňa v nej totiž opomenula uviesť M., ktorá tiež prichádza do úvahy ako dedička. Z dôvodu nedostatku vecnej legitímácie musela byť preto žaloba zamietnutá.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla dovolaním žalobkyňa. Uviedla, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. a § 237 písm. f/ O.s.p.) prílišným formalizmom odvolacieho súdu pri posudzovaní jej žaloby, ktorá nesmerovala proti všetkým dedičom iba z dôvodu, že spornosť medzi nimi ani nebola daná; spornosť sa týkala len žalovanej 1/. Ďalej uviedla, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), lebo odvolací súd prehliadol, že ochrany práva, do ktorého zasiahla žalovaná 1/, sa v danom prípade mohla domáhať bez toho, aby v žalobe za žalovaných označila všetkých dedičov. Ak by bolo totiž vyhovené jej žalobe, mal by rozsudok súdu pozitívny dopad na právne postavenie všetkých spoludedičov, čo by vytvorilo základ pre ďalšiu ochranu ich práv. Z týchto dôvodov žiadala napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná 1/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť, lebo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne. Ostatní účastníci sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti zmeňujúcemu rozsudku (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolaním napadnuté rozhodnutie (a tiež ním zmenené rozhodnutie súdu prvého stupňa) treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

So zreteľom na obsah dovolania a v súlade s § 242 ods. 1 O.s.p. sa dovolací súd zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k vade konania v zmysle § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobkyňa spomedzi vád uvedených v § 237 O.s.p. tvrdila len vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní odnímajúci účastníkovi možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. Z hľadiska obsahového je zrejmé, že žalobkyňa v dovolaní spája túto procesnú vadu konania s právnym posúdením veci (predovšetkým s otázkou správnej interpretácie ustanovení Občianskeho zákonníka o podielovom spoluvlastníctve a vstupe dedičov do práv a povinností poručiťľa). Nesprávne právne posúdenie nemá ale za

následok procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., lebo nesprávnym právnym posúdením sa účastníkovi občianskeho súdneho konania neznemožňuje realizácia žiadneho procesného práva. Táto jej námietka preto nie je opodstatnená.

Dovolací súd však musel v zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. prihliadnuť na existenciu ďalšej vady konania uvedenej v § 237 O.s.p. Ako žalovaný 2/ v predmetnom konaní vystupoval J.. V spise je na viacerých miestach (iba) zmienka o tom, že menovaný bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony (viď č.l. 24, 106 a 107 spisu). Z vyjadrenia D.“ zo 4. mája 2009 č. X., ktoré vyžiadal dovolací súd, bol J. rozsudkom Okresného súdu Čadca zo 16. septembra 1996 sp. zn. 12 Nc 907/1994 pozbavený spôsobilosti na právne úkony a uznesením Okresného súdu Trnava zo 6. marca 1995 sp. zn. P 3/1995 mu bol ustanovený za opatrovníka uvedený sociálny ústav. To znamená, že J. ako účastník predmetného súdneho konania nemal procesnú spôsobilosť (§ 20 O.s.p.) a musel byť riadne zastúpený (viď § 22 O.s.p.).

Obsah spisu svedčí o tom, že súdy oboch nižších stupňov nemali relevantnú vedomosť o tom, že J. bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony a že jeho opatrovníkom (zákonným zástupcom) je D.“. V dôsledku toho všetky úkony v konaní robili priamo voči J. – na jeho adresu doručovali napríklad žalobu (č.l. 8 spisu) a tiež predvolania na súdne pojednávania (viď napr. č.l. 25, ale aj 101 spisu). Tento postup súdov nižších stupňov nezodpovedal zákonu a za následok mal zaťaženie konania procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. c/ O.s.p.

Na tom, že v konaní došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. c/ O.s.p., nemôže nič zmeniť skutočnosť, že v odvolacom konaní urobil D.“ za účelom zastúpenia žalovaného 2/ procesný úkon, ktorým udelil plnú moc žalobkyni (viď č.l. 106 spisu). Takéto zastúpenie, pri ktorom sa plná moc udelila účastníkovi na opačnej procesnej strane, sa prieči zásade, v zmysle ktorej zástupcom nemôže byť ten, záujmy ktorého sú (minimálne v rovine procesnoprávnej) v rozpore so záujmami zastúpeného. Na odvolacom pojednávaní J., účastník konania bez procesnej spôsobilosti, jednoznačne nebol riadne zastúpený.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil nielen dovolaním napadnutý rozsudok, ale tiež ním zmenený rozsudok súdu prvého stupňa (§ 243b ods. 3 O.s.p.); vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vzhľadom na dôvod zrušenia týchto rozhodnutí neposudzoval správnosť právneho posúdenia, na ktorom spočíva rozsudok odvolacieho súdu.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. mája 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková